

ที่ สม ๐๐๐๓/ ๑๒๒๐

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗ ถนนแจ้งวัฒนะ
เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กพท. รับที่ ๙
วันที่ ๗ ก.ค. ๒๕๖๔
เวลา ๑.๐๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนารายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๘๘ - ๘๗/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ ตามรายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๘๘ - ๘๗/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔ กรณีการชุมนุมทางการเมืองในระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓ เพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑. ความเป็นมา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๓) ได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในช่วงการชุมนุมทางการเมืองระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓ กรณีกล่าวอ้างว่า รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องใช้อำนาจโดยมิชอบในการแทรกแซงและจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบของประชาชนในกรณีการใช้ความรุนแรงเข้าสลายการชุมนุม กรณีการจับกุมและควบคุมตัวแกนนำผู้ชุมนุมโดยใช้ความรุนแรงและไม่คำนึงถึงสิทธิตามกฎหมาย กรณีการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในระหว่างการชุมนุมและการดำเนินการทางกฎหมายต่อนักศึกษา นักวิชาการ นักเคลื่อนไหว และสื่อมวลชน กรณีการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าควบคุมการชุมนุมขัดต่อหลักสากลโดยปรากฏการฉีดน้ำแรงดันสูงผสมสารที่สร้างความระคายเคืองใส่ผู้ชุมนุมทำให้ได้รับบาดเจ็บ รวมถึงกรณีกล่าวอ้างว่ามีการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว นอกจากคำร้องดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๓) ยังได้ประมวลข้อมูลจากการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์การชุมนุมทางการเมืองระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓ ซึ่งจากพฤติการณ์ตามคำร้องกล่าวอ้างและการประมวลข้อมูลสถานการณ์การชุมนุมทางการเมืองที่เกิดขึ้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๓) พิจารณาแล้วเห็นว่าอาจมีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบไปพร้อมกันและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบรวมเป็นฉบับเดียวกัน ตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงเห็นสมควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางดังกล่าวเกี่ยวกับการรณรงค์การชุมนุมทางการเมืองในระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓ เพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร่งด่วน

๔. สำคัญของเรื่อง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๓) ได้พิจารณาตามหน้าที่และอำนาจแล้วเห็นว่า การชุมนุมทางการเมืองในระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓ แม้การควบคุมและดูแลการชุมนุมโดยภาพรวมจะเป็นไปเพื่อความสงบเรียบร้อยตามขั้นตอนและกระบวนการของกฎหมาย แต่ก็ปรากฏประเด็นปัญหาที่กระทบต่อการใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งในเรื่องของการจัดการและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมสาธารณะ การใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการควบคุมดูแลการชุมนุม และปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรม ขณะที่การใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนอันเนื่องจากการชุมนุมทางการเมืองในห้วงเวลาดังกล่าวนั้น ยังมีความเสี่ยงที่จะเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันถือเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพที่เกินขอบเขต ไม่สอดคล้องหรือเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญหรือหนังสือสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนให้การรับรองและคุ้มครองไว้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๓) จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมราชทัณฑ์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ และมีข้อเสนอแนะต่อผู้ชุมนุมและประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยในส่วน of คณะรัฐมนตรี ควรดำเนินการ ดังนี้

๑) กำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนในการรักษาความสงบเรียบร้อยและอำนาจความสะอาดแก่ประชาชนในการใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ อาทิ การจัดสถานที่และบริการขั้นพื้นฐาน การจัดการจราจร และการดูแลความปลอดภัยของผู้ชุมนุม โดยพึงตระหนักว่า การจำกัดการใช้เสรีภาพ

ในการชุมนุมโดยสงบและการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ควรถือเป็นข้อยกเว้นที่พึงกระทำเฉพาะในกรณีจำเป็นอันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ภายในกรอบของกฎหมายเท่านั้น และไม่ควรมีการสร้างเงื่อนไขอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความรุนแรง ทั้งนี้ อาจนำหลักการบริหารจัดการการชุมนุมอย่างเหมาะสม ๑๐ ประการ ซึ่งจัดทำโดยผู้รายงานพิเศษแห่งองค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมและการรวมกลุ่มอย่างสันติมาเป็นแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

๒) พิจารณาทบทวนเพื่อปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการแจ้งการชุมนุมสาธารณะตามหมวด ๒ มาตรา ๑๐ - ๑๔ ที่ปัจจุบันมุ่งเน้นระบบการขออนุญาตเป็นหลัก ซึ่งการกำหนดในลักษณะดังกล่าวเป็นการบั่นทอนแนวคิดที่ว่า การชุมนุมเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจในการที่จะสั่งอนุญาตหรือกำหนดเงื่อนไขที่สามารถแทรกแซงเนื้อหาการชุมนุมได้

๓) หลีกเลี่ยงการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในการควบคุมดูแลความสงบเรียบร้อยในการชุมนุม เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการใช้พระราชกำหนดดังกล่าวเป็นไปเพื่อป้องกันภัยร้ายแรงที่กระทบต่อความมั่นคง ไม่อาจนำไปใช้ในการชุมนุมทางการเมืองในลักษณะทั่วไปได้ เพราะอาจก่อให้เกิดการจำกัดหรือลดทอนการใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ เว้นแต่การชุมนุมนั้นได้แปรเปลี่ยนไปสู่สถานการณ์วิกฤติ หรือการจลาจลที่กระทบต่อความมั่นคง

๔) พิจารณาแนวทางและหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์การชุมนุม รวมทั้งควรมีการศึกษา วิเคราะห์ กฎหมาย ระเบียบ หรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบให้เป็นมาตรฐานกลางในการพิจารณาช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงหรือการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๕. ข้อเสนอ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอได้โปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการตามรายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๘๙ - ๙๗/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง ต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป ผลเป็นประการใดโปรดแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญเกิด สมนึก)

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๑๙๘๔ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๗๗๙๑

E-mail: tooka_s@hotmail.com